

En forsøksvis global tilnærming til kontrastiv analyse av norsk og tyrkisk grammatikk

Gunvald Axner Ims

I Innvandreres morsmål fra 2017 presenterer Olaf Husby andrespråksfeltet for ei samling kontrastive framstillinger av grammatikken i norsk og ni språk som har etablert seg i Norge som følge av innvandring i nyere tid. Innenfor undervisning i kontrastiv grammatikk har dette verket rukket å bli ei mye brukt lærebok, som i 2022 fikk sin oppfølger i Innvandreres morsmål II, ei samling over ti tilsvarende sammenlikninger av ti nye språk i forhold til norsk.

Mitt fokus her er å påvise enkelte svakheter ved Husbys framstilling av det tyrkiske verbsystemet i forhold til norsk. Som Aida Leistad Thomassen og Åshild Ness Husby påpeker i sin bokomtale fra 2019, bygger Husbys tilnærming på at han i alle de kontrastive analysene tar utgangspunkt i norsk grammatikk, og viser da til Norsk referansegrammatikk av Faarlund et al., først utgitt 1997.

Noe av skeivheten i framstillinga av tyrkisk grammatikk kan bygge på at de beskrivelsene han bygger på av tyrkisk grammatikk, skrevet av Bernt Brendemoen og denne forfatteren sammen med Even Hovdhaugen, utkom tidlig på 1990-tallet, altså noe før referansegrammatikken som Husby bruker som sitt utgangspunkt for norsk grammatikk. Denne forskyvningen problematiseres ikke i Husby, men kan være en grunn til at det tyrkiske verbsystemet i disse beskrivelsene virker mer fremmedartede enn om de var skrevet med samme referansegrunnlag.

En annen kritisk bemerkning, som Thomassen og Ness løftet i sin bokomtale, er at norsk grammatikk ikke er det beste utgangspunktet for å sammenlikne nettopp norsk og andre språks grammatikker. De etterlyste en mer global tilnærming, og en slik tilnærming har den ene av forfatterne, Åshild Næss, selv lagt til rette for i boka Global grammatikk, først utgitt 2019.

Med disse bemerkningene som utgangspunkt, vil jeg i det følgende beskrive hvilke utfordringer jeg ser i de eksisterende beskrivelsene av det tyrkiske verbsystemet i forhold til det norske, og forsøke å stake peke ut en ny retning for å beskrive dette med utgangspunkt i Faarlund et al., 1997; Næss, 2019; Csató og Johanson, 1998 og Göksel og Kerslake, 2005.

Referanser:

Brendemoen, Bernt (1990). Tyrkisk-norsk kontrastiv grammatikk. I Hvenekilde, Anne (red). *Med to språk*, 154-190. Cappelen

Brendemoen, Bernt og Even Hovdhaugen (1995). Tyrkisk grammatikk. Universitetsforlaget

Csató, Éva Á. og Lars Johanson (1998). Turkish. I Lars Johanson og Éva Á. Csató. *The Turkic languages*, 203-235. Routledge

Faarlund, Jan Terje, Svein Lie og Kjell Ivar Vannebo (1997). Norsk referansegrammatikk. Oslo: Universitetsforlaget.

Göksel, Asli og Celia Kerslake (2005). Turkish. A comprehensive grammar. Routledge

Husby, Olaf (2017). Tyrkisk. I Olaf Husby. Innvandreres morsmål: En ressursbok for lærere, 185-208. Fagbokforlaget.

Næss, Åshild (2021). Global grammatikk. Språktypologi for språklærere. Gyldendal.

Thomassen, A. L., & Ness, Åshild. (2019). Olaf Husby 2017: Innvandreres morsmål: En ressursbok for lærere. *NOA - Norsk Som andrespråk*, 35(1), 93-96.

<http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1664>